

Beata Wałęciuk-Dejneka
<http://orcid.org/0000-0002-6034-5129>
Uniwersytet w Siedlcach
beata.waleciuk-dejneka@uws.edu.pl
DOI: 10.35765/pk.2024.4704.12

„Trzecia misja” w kulturze akademickiej.
Projekt „Zapomniane pisarki polskie – odkrywanie
utraconej historii”: znaczenie naukowe,
popularyzacyjne i edukacyjne

STRESZCZENIE

Artykuł prezentuje zbiór „Zapomniane polskie pisarki – odkrywanie ich zaginionej historii”, którego celem jest popularyzacja sylwetek pisarek i ich dzieł literackich, a tym samym wskazanie nowych ścieżek w badaniach nad polską tradycją narodową, stworzenie podstaw do dalszych, pogłębionych studiów i analiz zagadnień ważnych dla polskiego dziedzictwa kulturowego (literackiego) i rodzimej polskości. Zbiór o zapomnianych polskich pisarkach wpisuje się w problematykę rozumienia kultury akademickiej na wielu płaszczyznach – jako tworzenia, przekazywania otoczeniu zewnętrznemu nowych wartości w nauce i nauki oraz uwzględniania w jej realizacji studentów, doktorantów i młodych badaczy – jako wnoszących nowe treści intelektualne.

SŁOWA KLUCZE: kultura akademicka, polskie pisarki, XIX–XX wiek, projekt naukowy i popularyzatorski

ABSTRACT

“The Third Mission” in Academic Culture: The Project *Forgotten Polish Women Writers – Discovering Lost History*: Scientific, Popularization and Educational Significance

The article discusses the collection *Forgotten Polish Writers – Discovering Their Lost History*, which aims to promote the profiles of female writers and their literary works. The project highlights new research avenues into the Polish national tradition, laying the groundwork for further, in-depth studies and analyses of issues important for Polish cultural (literary) heritage and national identity. The collection about forgotten Polish women writers fits into the issue of understanding academic culture on multiple levels: as the creation and dissemination of new values in science, as a bridge between academia and

Sugerowane cytowanie: Wałęciuk-Dejneka, B. (2024). „Trzecia misja” w kulturze akademickiej. Projekt „Zapomniane pisarki polskie – odkrywanie utraconej historii”: znaczenie naukowe, popularyzacyjne i edukacyjne. © ⓘ *Perspektywy Kultury*, 4(47), ss. 163–173. DOI: 10.35765/pk.2024.4704.12

the external environment, and as a platform for engaging students, doctoral candidates, and young researchers in its implementation, fostering the introduction of fresh intellectual content.

KEYWORDS: academic culture, Polish women writers, 19th-20th century, scientific and popularization project

Termin kultura ma dziś ok. 257 znaczeń (Kroeber i Kluckhohn, 1952). W naszym kręgu cywilizacyjnym Marcus Tullius Cyncero (106–43 p.n.e.) po raz pierwszy uczynił kulturę przedmiotem refleksji. Rozszerzył i przeniósł jej znaczenie ze sfery agrarnej (*cultura agrii*) do sfery humanistyki (*cultura intellectus, cultura animi*), a więc do „uprawy umysłu i duszy”. Kultura akademicka stanowi natomiast część tej kultury ogólnej, a rozumiana jest m.in. jako uprawianie nauki, prowadzenie badań, studiowanie, przekazywanie wiedzy i mądrości, obejmuje całość życia społeczności uniwersyteckiej, wielość form i obyczajów, język, tradycje i ceremoniał. Posiada właściwości jednoczące i wyzwalające tendencje wspólnotowe. Uczelnie tkwią w kulturze i ją tworzą, a kreatorami są nauczyciel akademicki i jego student. Kultura tworzy jednak również ich obu. Pracownicy szkół wyższych jako dydaktycy akademicki i ludzie nauki są nośnikami tej kultury poprzez sam fakt opracowywania badań i realizację programów dydaktycznych (Kaczmarek, 2017). Rola mistrza na uniwersytecie sprowadza się nie tylko do dostarczania wiedzy żakom, poszukiwania źródeł, ale też do opracowywania projektów badawczych, konstruowania narzędzi ewaluacji i walidacji. W działania te często angażowani są studenci, doktoranci, młodzi badacze. Dąży się w ten sposób nie tylko do ich kształcenia, ale również samorozwoju czy uruchamiania mechanizmów samoregulacyjnych, takich jak: samopoznanie, samoocena, autokorekta. Wszystkie te procesy można zrealizować ze studentami czy doktorantami aktywnymi, zmotywowanymi do pracy i samodoskonalenia. Rozszerzeniem zadań uniwersytetów, wpisanych w kulturę akademicką, a związanych z odpowiedzialnością społeczną jest tzw. trzecia misja – integracja uczelni ze społeczeństwem. W ostatnich latach stała się ona ważnym ogniwem oceny parametrycznej w nauce (kryterium III).

W dyscyplinie literaturoznawstwo kryterium III odnosi się do społecznej odpowiedzialności nauki, która wykracza poza tradycyjne zadania badawcze (pierwsza misja) i dydaktyczne (druga misja). Obejmuje działania, poprzez które instytucje aktywnie przyczyniają się do rozwoju społecznego, kulturalnego, gospodarczego i politycznego. W literaturoznawstwie może dotyczyć np. komunikacji naukowej, projektów popularyzujących i upowszechniających wiedzę, współpracy z instytucjami

pozauniwersyteckimi, programów edukacyjnych, doradztwa i ekspertyz, przenoszenia literackich, literaturoznawczych i humanistycznych odkryć naukowych do środowiska zewnętrznego poprzez wykłady otwarte, spotkania popularnonaukowe, prelekcje, warsztaty, festiwale, konkursy, podcasty, filmiki, dostępne strony internetowe i media społecznościowe.

Przyjmując takie rozumienie kultury akademickiej, chciałabym zaprezentować kolekcję: „Zapomniane pisarki polskie – odkrywanie utraconej historii” jako zespołowy projekt o znaczeniu naukowym, popularyzacyjnym i edukacyjnym, realizowany w ramach „trzeciej misji” w Uniwersytecie w Siedlcach, promujący sylwetki pisarek oraz ich twórczość literacką, wskazujący nowe drogi w badaniach nad polską tradycją narodową, tworzący podstawy do dalszych, pogłębionych studiów i analiz nad zagadnieniami istotnymi dla polskiego dziedzictwa kulturowego (literackiego) i rodzimej polskiej tożsamości. Wykonawcami w projekcie są przede wszystkim młodzi badacze, doktoranci Szkoły Doktorskiej w dyscyplinie literaturoznawstwo oraz studenci filologii polskiej (studia I i II stopnia). Ich zadaniami są m.in.: tworzenie biogramów zapomnianych pisarek, pozyskiwanie informacji ze źródeł archiwalnych i bibliotecznych, prezentowanie (promowanie) wybranych portretów twórczyń czy tematów, związanych z ich publikacjami na konferencjach, seminariach, spotkaniach naukowych i popularnonaukowych, festiwalach czy prelekcjach w szkołach, wydawnictwach, projektowanie i opracowywanie graficzne materiałów promocyjnych (np. zakładki z wizerunkami polskich pisarek), publikacji online (okładki), umieszczanie na stronie internetowej kolekcji treści, zdjęć, podcastów oraz skanów dokumentów, administrowanie tej strony na platformie społecznościowej Facebook oraz tłumaczenie treści z języka polskiego na angielski (wersja EN projektu). Ci młodzi ludzie nie ograniczają się jedynie do obowiązkowego uczestnictwa w zajęciach, zgłębiania problematyki lektur, są zafascynowani możliwościami wyrażania siebie poprzez inne formy działalności akademickiej, a to stanowi dla nich równie inspirujące źródło odkryć, dokształcania się, rozwoju osobistego co fascynujące dzieła literatury i ich autorki (autorzy).

Dzieje kobiet w zdigitalizowanym świecie kultury

Dzieje kobiet poznajemy na różne sposoby. Wielotematyczne badania naukowe prowadzone są w różnych ośrodkach akademickich przez przedstawicieli nie tylko humanistycznych dyscyplin: historyków, literaturoznawców, kulturoznawców, ale też prawników, medioznawców, socjologów, a nawet medyków, integrując środowisko. Powstały i powstają publikacje, organizowane są konferencje, seminaria i warsztaty, panele

dyskusyjne, składane granty badawcze, rozwojowe¹, w których kobiety stanowią podmiot badań (literaturoznawczych, historycznych, antropologiczno-kulturowych, innych), eksplorowane źródła archiwalne, odbywane kwerendy biblioteczne. Cenna i wartościowa jest wymiana wiedzy i doświadczeń naukowych, szczególnie dla młodych naukowców, podejmujących nowe projekty i tematy. Kobiety miały bowiem i wciąż mają swoje nieodkryte historie, zaskakujące momenty życiowe, dawno wydane (lub nie), a nie przeczytane powieści, pamiętniki czy listy, a także bardzo dużo do powiedzenia na temat siebie.

Jest to więc próba spojrzenia na kobiece losy, ich indywidualne doświadczenia przez pryzmat ich własnej twórczości, tak w skali mikro-, by odwołać się tu do antropologicznego konceptu siatki „gęstego opisu” Clifforda Geertza, jak i makroperspektywy w badaniach nad zbiorowościami (Geertz, 2003; Rakoczy, 2010). Zarówno w pierwszym, jak i w drugim przypadku teoretycznym oparciem dla „rozczytania” kobiecych utworów (powieści, pamiętników, wspomnień itp.) staje się metoda biograficzna, a wraz z nią rozumienie biografii jako społecznej koncepcji i przestrzeni, w której zachodzą interakcje pomiędzy rzeczywistością społeczną a doświadczeniami jednostkowymi (Michalska-Bracha, 2022). Prowadzonym dociekaniom służą także: ujęcie komparatystyczne (literacko-kulturowe), perspektywa antropologiczna obecna w badaniach literackich, jak również rozwiązania wypracowane przez krytykę feministyczną i hermeneutykę (analiza i interpretacja źródeł).

Warto przypomnieć, że w latach 90. XX w. ukazało się kilka przełomowych dla rozwoju studiów nad pisarstwem kobiet książek, które zainicjowały szersze zainteresowanie twórczością mniej znanych, a czasem zapomnianych literatek oraz zainspirowały badaczy do nowych odczytań lekturowych. Wydanie w 2000 r. encyklopedycznego przewodnika *Pisarki polskie od średniowiecza do współczesności* oraz wzrost znaczenia innych pozycji naukowych o pisarstwie kobiet: Grażyny Borkowskiej, Ewy Kraskowskiej czy Krystyny Kłosińskiej (Borkowska, 1996; Kraskowska, 1999; Kłosińska, 1999), a także rozwój badań feministycznych czy coraz większe zaciekawienie historią kobiet (herstorią) zapoczątkowały wzmoczone zainteresowania skierowane na zapomniane przez historię literatury autorki. Tytułowe formuły „zapomniane” oraz „odkrywanie” odnoszą się bezpośrednio do zaproponowanych przez Nancy K. Miller poetyk „nieodczytania” (Miller, 2006), spopularyzowanych przez Krystynę Kłosińską (Kłosińska, 1999), a dotyczących m.in. sytuacji/ statusu kobiet (też pisarek) w patriarchalnej kulturze i ich ograniczonego dostępu do edukacji i pisarstwa.

1 Na przykład w ramach społecznej odpowiedzialności nauki czy nauki dla społeczeństwa.

Portal pomyślany został jako subiektywny zbiór biogramów polskich pisarek nierozpoznanych, nieczytanych czy zapomnianych, wraz ze szczególnym uwzględnieniem ich aktywności, działalności artystycznej (przede wszystkim pisarskiej), społecznej i patriotycznej. Udostępnia on zdigitalizowane zasoby kultury w internecie, poprzez które ma inspirować badaczy do nowych pomysłów i służyć im w podejmowaniu różnorodnych tematów w artykułach i pracach badawczych, grantach, projektach indywidualnych i zespołowych, pomagać w zgłębianiu, analizowaniu i interpretowaniu problematyki kobiecej wielowymiarowo (przede wszystkim literacko, literaturoznawczo). Ma też umożliwiać seminarzystom przygotowywanie prac licencjackich, magisterskich i doktorskich. Drugim celem internetowego zbioru o zapomnianych pisarkach polskich jest upowszechnianie wiedzy o nich, popularyzacja w społeczeństwie sylwetek twórczyń, ukazanie ich miejsca w literaturze, kulturze, społeczeństwie, a także w pamięci zbiorowej, również promowanie badań humanistycznych, literaturoznawczych w otoczeniu zewnętrznym oraz wkładu tych Polek w dzieje regionu, kraju, w literaturę, kulturę, edukację, naukę, tradycję narodową, czy tożsamość.

Na kolekcję składają się nie tylko krótkie biogramy (z metryczkami), zawierające najważniejsze informacje, które udało się zebrać z różnych źródeł, ale także wydobyte z archiwów cyfrowych zdjęcia, zestawiona i „podlinkowana” zapomniana lub nieznana twórczość oraz inne cenne informacje, świadczące o ważnym miejscu pisarek w historii literatury polskiej, również bibliografia świadcząca o zainteresowaniu naukowym i popularnonaukowym naszymi bohaterkami. Zdigitalizowane zasoby kolekcji odkrywają i przybliżają utraconą i zapomnianą historię literatury oraz pośrednio świadczą o życiu codziennym kobiet. W ten sposób upowszechniana jest i promowana ich twórczość literacka, opracowania, artykuły i recenzje, adaptacje i przekłady, tłumaczenia, dokumenty osobiste, w których odnaleźć można wzory postaw patriotycznych, obywatelskich przedstawianych z perspektywy dziejów regionalnych czy ogólnokrajowych. Projekt jest otwartym zasobem edukacyjnym, stopniowo i sukcesywnie poszerzanym. Przeszukiwane są archiwa (w tym archiwa cyfrowe), biblioteki, czasopisma, odnajdywane nowe, nieznane czy zapomniane nazwiska, utwory, fakty. Założeniem projektu jest właśnie jego otwartość, dostępność dla wszystkich zainteresowanych, nie tylko naukowców, ale także dla nauczycieli, edukatorów, bibliotekarzy, pracowników domów kultury, oświaty, młodzieży.

Znane, nieznane, zapomniane w badaniach i kulturze akademickiej

Refleksja naukowa odnosząca się do zapomnianych pisarek polskich zogniskowana została w znaczącej mierze na pisarstwie XIX i XX w., wielopłaszczyznowo rozpoznając przede wszystkim prozę i egodokumenty, a w niektórych przypadkach i poezję. Rozważania badawcze cechuje eksponowanie odrębności kobiecego „ja”, jego złożoności, akcentowanie problematyki kształtowania tożsamości, jej tradycyjnych i nowoczesnych uwarunkowań, również zwracanie uwagi na paradygmaty egzystencjalne i autobiograficzne czy uruchamianie perspektywy historycznej i kulturowej. Wieloaspektowe interpretacje stawiają też pytania dotyczące podmiotowych doświadczeń, ich dynamiki, złożonego procesu samookreślenia, wskazują na zakres inspiracji, objaśniają typ wrażliwości, podejmują kwestie społecznego, obyczajowego uznania, autonomii i zależności zarówno w kontekście jednostkowym, jak i wspólnotowym, lokalnym i globalnym.

Poszukując formuł charakteryzujących literaturę kobiet, w 2015 r. pod ogład naukowy poddaliśmy dorobek pisarek szczególnie mniej znanych czy zapomnianych. Równoległe też zrodził się pomysł, by wydobywając z niepamięci, upowszechniać, popularyzować oraz promować literatki, o których wiemy niewiele lub nic, poznawać ich twórczość, często wydaną tylko raz, a w czasie, kiedy żyły i tworzyły, czytana i doceniana. Wówczas powstała seria wydawnicza pod moją redakcją: *Znane – nieznane – zapomniane*, w której opublikowane zostały cztery tomy:

Tom 1 – *Poezja kobiet. Interpretacje*;

Tom 2 – *Proza kobiet. Interpretacje*;

Tom 3 – *Twórczość literacką kobiet dla dzieci i młodzieży – studia i szkice*;

Tom 4 – *W świecie kobiecej korespondencji prywatnej i publicznej* (Walęciuk-Dejneka, 2015, 2017; 2018; 2021).

Tematem pierwszej publikacji są poetki. Jako przykładowe postaci zostały wybrane następujące nazwiska: Halina Poświatowska, Małgorzata Baranowska, Helga M. Novak, Grażyna Chrostowska, Urszula Tom, Zuzanna Ginczanka i Maria Bartusówna. Autorki skupiły swoją uwagę na przedmiocie dyskursu poetyckiego, na kwestiach poruszanych w utworach, podejmowanych formach artystycznego wyrazu czy prześledzeniu literackiego sukcesu. Temat drugiego tomu jest wielostronny i urozmaicony. W części pierwszej przywoływane zostały mniej znane autorki: Helena Keller, Maria Janitschek, Narcyza Żmichowska, Barbara Żulińska, Paulina Appenzlak, Zofia Romanowiczówna i Anna Kahan, w drugiej – bohaterki: Nana z powieści Emila Zoli i Karolina Sobańska z opowieści biograficznej Stanisława Wasylewskiego. Tom trzeci jest refleksją nad twórczością literacką dla dzieci i młodzieży, nad zjawiskami, zdarzeniami,

postaciami w nich występującymi, nad kształtującymi się bądź urozmaiconymi wartościami, nad problemami dzieciństwa, namiętnościami bohaterów, a w dalszej kolejności niedorosłych czytelników. Autorki i autorzy przywołują dorobek Mieczysławy Śleczkowskiej, Zofii Żurakowskiej, Fryderyki Lazarusówny, Poli Gojawiczyńskiej, Marty Hirschprung i Anielki Budkównej. Ostatni tom, o korespondencji prywatnej i publicznej, dotyczy narracji osobistych następujących kobiet: Aleksandry z Czartoryskich Sapieżyny (listy do męża Michała Antoniego Sapiehy), Klementyny z Tańskich Hoffmanowej, korespondencji Else Lasker-Schüler i Franza Marca, Antonietty Meo (jej listów do Jezusa) oraz Marii Grzegorzewskiej (jej listów do przyjaciół).

Cały czas powstawały (i powstają) inne częściowe opracowania naukowe, dotyczące m.in.: pisarstwa Marii Szpyrkówny (Wałęciuk-Dejneka, 2015; Wałęciuk-Dejneka, 2016) (1893–1977) – poetki, prozaczki, reportażystki, autorki artykułów prasowych i audycji radiowych, piosenek oraz książek dla dzieci i młodzieży; Faustyny Morzyckiej (Wałęciuk-Dejneka, 2015) (1864–1910) – działaczki oświatowej, nauczycielki języka polskiego, pisarki i popularyzatorki wiedzy historycznej, literackiej i krajoznawczej; Marii Morzyckiej-Obuchowskiej (Wałęciuk-Dejneka, 2017) (1841–1911), matki Faustyny Morzyckiej, autorki *Pamiętnika*, kobiety silnej, niezależnej, a przy tym samotnej; Bibianny Moraczewskiej (Wałęciuk-Dejneka, 2018) (1811–1887), nieznannej jako literatka, siostry Jędrzeja Moraczewskiego, patriotki, działaczki politycznej i społecznej, organizatorki życia publicznego; Marii Szetkiewiczówny (Wałęciuk-Dejneka, 2020) (1854–1855), żony Henryka Sienkiewicza, młodo zmarłej kobiety, autorki listów do matki, rodziców i męża, czy Aurelii Wyleżyńskiej (Wałęciuk-Dejneka, 2022; Wałęciuk-Dejneka, 2023) (1881–1944) – pisarki emigracyjnej, publicystki, utalentowanej i wykształconej kobiety. Doktoranci, młodzi badacze próbują odkrywać i przywracać pamięć o Ewie Łuskinie (Bandzarewicz, 2022; Bandzarewicz, 2023), młodopolskiej publicystce i pisarce, Zofii Cieszkowskiej², zupełnie zaniedbanej, zapomnianej powieściopisarce, wspominają i promują ich wkład w rozwój literatury polskiej, udział w konkursach literackich jako laureatek nagród i wyróżnień³.

2 Wiktoria Świątuchowska, *Zofia Cieszkowska – portret pisarki* – referat wygłoszony podczas V Białostockiej Letniej Szkoły Historii Kobiet: Badania historii kobiet. Projekty indywidualne i zbiorowe, cz. II, 14–23 lipca 2023, Augustów (doktorantka).

3 Jacek Drażkiewicz, *Pisarki i ich udział w konkursach literackich Warszawy XIX/XX wieku (wybrane przykłady)*: o pisarkach mniej znanych, zaniedbanych, ale ważnych dla polskiej literatury i kultury; obecnych w naszym projekcie, referat wygłoszony podczas VI Białostockiej Letniej Szkoły Historii Kobiet: Badania historii kobiet. Projekty indywidualne i zbiorowe, cz. III, 3–10.08.2024 Augustów (reprezentant Szkoły Doktorskiej w dyscyplinie literaturoznawstwo).

W kolekcji, bazując na badaniach naukowych, opracowywane są wizerunki polskich literatek pochodzących z XIX i XX w. Przyjęta cezura czasowa związana jest głównie ze skupieniem uwagi na czasach emancypacji i stopniowego wzrostu udziału kobiet w życiu literackim, publicznym, kulturowym, opartych na zwiększającym się dostępie do edukacji, zdobyciu praw wyborczych i czynnego wspierania różnych powstających i działających organizacji kulturalnych czy narodowych. Tym sposobem poszerzane jest dziedzictwo narodowe, odzyskiwana utracona historia kobiet i wiedza o nich, promowane są w społeczeństwie wyjątkowe i wybitne sylwetki literatek z różnych środowisk, warstw społecznych, zbiorowości religijnych, o zróżnicowanym wykształceniu, doświadczeniu życiowym i światopoglądzie. Projekt powstał w marcu 2024 r., obecnie na stronie znajduje się 40 portretów, opracowanych zostało 20.

Zdjęcie 1. Strona główna projektu: <https://zapomnianepisarkipolskie.uws.edu.pl>

Kolekcja o zapomnianych pisarkach polskich wpisuje się w zagadnienie rozumienia kultury akademickiej wielopłaszczyznowo, wielopoziomowo – jako tworzenie, przekazywanie nowych wartości w nauce i nauce dla środowiska zewnętrznego, a uwzględniając przy jej realizacji studentów, doktorantów i młodych badaczy – jako niesienie nowych treści intelektualnych. Zależy nam przede wszystkim na przywróceniu pamięci o wybitnych kobietach, ich miejscu w literaturze, kulturze i historii. Świadomość dokonań pisarskich, artystycznych, społecznych, publicznych i in., doświadczeń, praktyk, na ogólnopolską czy nieogólnopolską skalę, pozwoli współczesnym odbiorcom, czytelnikom czy badaczom szerzej i bardziej świadomie korzystać ze spuścizny narodowej, kulturowej czy literackiej.

BIBLIOGRAFIA

- Bandzarewicz, B. (2022). Młodopolskie miłośnice i okrutnice. Skrajne doświadczenia bohaterek utworów Ewy Łuski jako manifestacja obyczajowej odwagi. *Prace Literaturoznawcze*, nr 10, 237–249.
- Bandzarewicz, B. (2023). Mordercza kurtyzana – zjawisko prostytucji w „Masce żelaznej” Ewy Łuski. W: B. Walęciuk-Dejneka (red.), *Literatura i prawo – związki i relacje*. Siedlce: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu w Siedlcach, 15–35.
- Borkowska, G. (1996). *Cudzoziemki. Studia o polskiej prozie kobiecej*. Warszawa: Wydawnictwo Instytutu Badań Literackich.
- Borkowska, G., Czermińska, M. i Phillips, U. (2000). *Pisarzki polskie od średniowiecza do współczesności. Przewodnik*. Gdańsk: słowo – obraz – terytoria.
- Geertz, C. (2003). *Zastane światło. Antropologiczne refleksje na tematy filozoficzne*. Kraków: Univesritas.
- Kroeber, A.L. i Kluckhohn, C. (1952). *Clyde, Culture. A Critical Review of Concepts and Definitions*. Cambridge–Massachusetts.
- Kaczmarek, Ż. (2017). Troska o kulturę życia akademickiego jako realizacja funkcji wychowawczej uczelni. W: M. Hemeniuk i I. Paszenda (red.), *Codziennosc jako wyzwanie edukacyjne*. T. 1. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 211.
- Kłosińska, K. (1999). *Ciało, pożądanie, ubranie. O wczesnych powieściach Gabrieli Zapolskiej*. Warszawa: Wydawnictwo Efka.
- Kraskowska, E. (1999). *Piórem niewieściem. Z problemów prozy kobiecej dwudziestolecia międzywojennego*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Adama Mickiewicza.
- Michalska-Bracha, L. (2022). Przestrzenie kobiecych wspomnień. Autobiograficzne narracje dziewiętnastowiecznych Polek jako źródło do historii kobiet – wybrane aspekty. W: M. Dajnowicz i A. Miodowski (red.), *Historia kobiet: źródła, metody, kierunki badawcze*. Białystok: Instytut Badań nad Dziedzictwem Kulturowym Europy, 27–40.
- Miller, N.K. (2006). Arachnologie: kobieta, tekst i krytyka. W: A. Burzyńska i M.P. Markowski (red.), *Teorie literatury XX wieku. Antologia*. Kraków: Znak, 495.
- Rakoczy, M. (2010). Clifforda Geertza „zwrot” pragmatyczny w refleksji nad kulturą. W: J. Kowalewski i W. Piasek (red.), *Zwroty badawcze w humanistyce. Konteksty poznawcze, kulturowe i społeczno-instytucjonalne*. Olsztyn: Instytut Filozofii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, 193–208.
- Walęciuk-Dejneka, B. (red.) (2015a). *Poezja kobiet. Interpretacje*. Siedlce: Instytut Kultury Regionalnej i Badań Literackich im. Franciszka Karpińskiego. Stowarzyszenie.

- Walęciuk-Dejneka, B. (red.) (2015b). *Proza kobiet. Interpretacje*. Siedlce: Instytut Kultury Regionalnej i Badań Literackich im. Franciszka Karpińskiego. Stowarzyszenie.
- Walęciuk-Dejneka, B. (2015a). Samotność pisarki – Marii Szpyrkówny droga twórcza. W: B. Walęciuk-Dejneka (red.), *Modele kobiecej samotności: panny, wdowy, rozwiedzione*. Kraków: Wydawnictwo Aureus, 205–214.
- Walęciuk-Dejneka, B. (2015b). „Oświecać lud, szerzyć kulturę, budzić zakrzepłe serca” – Faustyna Morzycka – samotna siłaczka. W: J. Połuszna (red.), *Siła samotności. Zjawisko kobiecej samotności w kulturze i edukacji*. Kraków: Wydawnictwo Aureus, 65–74.
- Walęciuk-Dejneka, B. (2016). Osamotniona... – z życiowych doświadczeń kobiety w zapomnianej liryce Marii Szpyrkówny. W: B. Walęciuk-Dejneka i Ł.A. Wawryniuk (red.), *Samotność – wybór czy los. Literatura i kultura*. Kraków: Wydawnictwo Aureus, 259–268.
- Walęciuk-Dejneka, B. (red.) (2017). *Twórczość literacką kobiet dla dzieci i młodzieży – studia i szkice*. Siedlce: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach.
- Walęciuk-Dejneka, B. (2017). Samodzielna, odważna, nowoczesna: historia Marii Morzyckiej-Obuchowskiej w świetle wybranych fragmentów jej „Pamiętników”. *Czasopismo Naukowe Instytutu Studiów Kobięcych*, nr 2(3), 9–22. DOI:10.15290/cnisk.2017.02.03.01.
- Walęciuk-Dejneka, B. (red.) (2018). *W świecie kobiecej korespondencji prywatnej i publicznej*. Siedlce: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach.
- Walęciuk-Dejneka, B. (2018). Portret Bibianny Moraczewskiej – literatki nieznannej. *Czasopismo Naukowe Instytutu Studiów Kobięcych*, nr 2(5), 65–78.
DOI:10.15290/cnisk.2018.01.05.04.
- Walęciuk-Dejneka, B. (2020). Portret Marii Szetkiewiczówny w panięńskich listach do matki. *Czasopismo Naukowe Instytutu Studiów Kobięcych*, nr 2(9), 42–53.
DOI: 10.15290/cnisk.2020.02.09.03.
- Walęciuk-Dejneka, B. (2021). Pisarki, poetki, bohaterki... – siedleckie badania literaturoznawcze. W: M. Dajnowicz i A. Miodowski (red.), *Badania historii kobiet polskich na tle porównawczym. Kierunki, problematyka, perspektywy*. Białystok: Instytut Badań nad Dziedzictwem Kulturowym Europy, 47–55.
- Walęciuk-Dejneka, B. (2022). Kobięca emigracja intelektualna: „Czarodziejskie miasto” Aurelii Wyleżyńskiej. *Archiwum Emigracji”. Studia. Szkice. Dokumenty*, nr 29, 285–293. DOI: 10.12775/AE.2021-22.017.
- Walęciuk-Dejneka, B. (2023). Emigrantka-intelektualistka: przypadek Aurelii Wyleżyńskiej. Wstęp do badań. *Czasopismo Naukowe Instytutu Studiów Kobięcych*, nr 2(15), 35–46. DOI: 10.15290/cnisk.2023.02.15.02.

Beata Walęciuk-Dejneka – doktor habilitowany w dyscyplinie literaturoznawstwo, polonistyka, lektor języka polskiego jako obcego, folklorystka; zainteresowania badawcze: literatura kobiet XIX i XX w., problematyka kobieca w wybranych utworach literatury polskiej, związki literatury i prawa, folklor polski w kontekście folkloru tradycyjnego, kultura studencka, kultura akademicka; pracuje na Uniwersytecie w Siedlcach; jest autorką 4 monografii autorskich oraz ponad stu artykułów naukowych, także w języku angielskim, opublikowanych w czasopismach i monografiach zbiorowych; *Inny obraz feminy. Szkice folklorystyczno-literackie*, Siedlce 2012; *Ludowy obraz kobiety - perspektywa inności. Folklor i literatura*, Siedlce 2014 (wersja EN: *Folk Image of Woman. The Perspective of Otherness, Folklore and Literature*, Kraków 2018); *Literackie przestępczynie. Obrazy kobiecych demonów w wybranych utworach polskich. Szkice*, Siedlce 2019. Od 2018 r. jest ekspertem Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej, a w latach 2023-2025 ekspertem (recenzentem) w ocenie wniosków w Narodowym Programie Rozwoju Humanistyki; pozyskała i zrealizowała kilkanaście międzynarodowych projektów edukacyjnych, naukowo-dydaktycznych (w ramach programów NAWA, IRJP Instytutu Rozwoju Języka Polskiego, MSZ). Od 2016 r. jest członkiem Rady Naukowej Czasopisma Naukowego Instytutu Studiów Kobiectych, stale współpracuje z Instytutem Studiów Kobiectych w Białymstoku.

